

Brussel, voorstad van Parijs

DRIES BERVOET

Het is een onwerkelijk beeld. Ik heb er vanuit het centrum 10 minuten in een overvolle metro, bijna 40 minuten in een drukkend warme tram en nog eens 10 minuten stappen in een veel te dikke winterjas op zitten. Voor mij staan twee nette heren in stralend witte pakjes op een tennisclub vrolijk tegen een balletje te kloppen. Het is dinsdagmiddag, de eerste lentedag van het jaar, en ik sta op de brede oprijlaan van de David Lloyd in Ukkel. Die sportclub, een van de exclusiefste van het land, is een populaire ontmoetingsplek voor de rijke inwoners van de gemeente in het zuiden van Brussel.

Verder dan de inkomhal in het centrale gebouw, al is klein kasteel misschien een betere term, kom ik niet. Voor ik door een wel erg kordaat personeelslid de deur word gewezen, zie ik nog net hoe elke bezoeker bij het tonen van zijn lidkaart een reusachtige, witte badhanddoek meekrijgt. Die handdoek mag ook wel, gezien een jaarabonnement ruim 1.700 euro kost. Voor die prijs krijgen de leden wel meerdere tennisvelden, een verwarmd binnen- en buitenzwembad, een fitness en een spa in ruil. En zachte witte handdoeken dus.

De David Lloyd ligt in het hart van de Ukkelse wijk Prince de l'Orange. De buurt, op de grens van Brussel met Sint-Genesius-Rode in het Vlaams Gewest, bestaat uit een raster van een twintigtal groene lanen. Een gewone villa zonder extra's kost er al gauw een paar miljoen euro. Een zakenman telde onlangs een veelvoud daarvan neer voor een kasteeltje aan de centrale Avenue du Prince de l'Orange. Het gebouw was ooit eigendom van de Congolese dictator Mobutu.

Op de Chaussée de Waterloo loopt het terras van de Rallye des Autos vol. De brasserie - met de allure van een Parijse bistro - ligt pal tussen de David Lloyd en de Avenue du Prince de l'Orange. De Rallye des Autos staat bekend als de place m'as-tu vu voor de lokale beau monde. De kaart, eentalig in het Frans, biedt behalve Franse klassiekers ook oer-Belgische balletjes in Luikse siroop.

Het contrast met de arme Brusselse kanaalzone, waar ik een uur eerder ben vertrokken, is enorm. Langs de kant van de weg staan exclusieve BMW's, Mercedesen, Porsches en Landrovers. Dat de buurt een rijdend autosalon is, bewijst de doortocht van een knalrode Ferrari. Even later gevolgd door een al even peperdure Aston Martin. Dit is de wereld van het grote geld.

Spotgoedkoop

Franse miljonairs zijn de voorbije jaren massaal neergestreken in dit rijke deel van Brussel. Die instroom van rijke Fransen begon in 1996, nadat de toenmalige Franse premier Alain Juppé een belasting op grote vermogens (ISF) had ingevoerd. Sindsdien is het aantal Franse inwoners van Ukkel gestaag toegenomen. Vergeleken met Frankrijk is België voor hen een fiscaal paradijs. Er bestaat in ons land geen vermogenstaks. Evenmin is er een belasting op meerwaarden. Dat laatste is erg aantrekkelijk voor ondernemers die hun bedrijf willen verkopen en van de opbrengsten niet te veel willen afdragen aan de fiscus.

Volgens cijfers van de bevolkingsdienst woonden in 2011 liefst 8.240 Fransen in Ukkel, goed voor meer dan een tiende van de lokale bevolking. Nog eens zoveel inwoners zijn genaturaliseerde Fransen, blijkt uit onderzoek van de socioloog Jan Hertogen, waardoor het totale cijfer op 16.987 uitkomt, net geen vijfde van de bevolking. Dat zijn natuurlijk lang niet allemaal fiscale vluchtelingen, al gaat het bijna zonder uitzondering om gefortuneerde Fransen. Die grote Franse aanwezigheid bezorgde Ukkel zijn bijnaam van 21ste arrondissement van Parijs.

Brussel is niet alleen om fiscale redenen aantrekkelijk voor Fransen. Ook de levenskwaliteit trekt aan. 'Ik ben een fanatiek jog-

ger, weet u. Vijf minuten rennen en ik zit volop in het groen. Ik woon in een mooi huis tussen de natuur, op 20 minuten van het stadscentrum. In Bordeaux of Parijs is dat gewoon onmogelijk', zegt de apotheker van de Pharmacie du Prince de l'Orange, ook een Française.

Ukkel is een groene oase in Brussel. En er is meer. Met de Thalys ligt Parijs op nog geen anderhalf uur. Bovendien is Ukkel dan wel de duurste gemeente van Brussel, de huizenprijzen zijn er nog altijd spotgoedkoop in vergelijking met Parijs. Ten slotte is er het Lycée Français, een privéschool die gefinancierd wordt door de Franse overheid.

De bekendste Franse belastingvluchteling in Ukkel is Bernard Arnault. De topman van het luxeconcern LVMH, met een vermogen van 29 miljard dollar de rijkste Fransman, staat sinds eind 2011 ingeschreven als inwoner van de gemeente. Vorig jaar diende hij ook een aanvraag in om Belg te worden.

Het is een misvatting dat Franse fiscale vluchtelingen naar België komen om hun miljoenen veilig te stellen en op hun lauweren te komen rusten.

Alain Lefebvre, uitgever

Officieel wonen er 50.000 Fransen in Brussel. Rijke fiscale vluchtelingen strijken massaal neer in de dure wijken van Ukkel en Elsene. Maar ook minder gefortuneerde Fransen ontdekken Brussel als een kleine wereldstad waar het goed leven en zakendoen is. Verslag vanuit de Franse microkosmos in Brussel.

© SASKIA VANDESTECHLE

In het zog van Bernard Arnault gaat de Franse uittocht gestaag door. De emigratie van rijke Fransen was de jongste jaren wat stilgevallen. Dat veranderde vorig jaar met de overwinning van de socialist François Hollande bij de presidentsverkiezingen. Tijdens zijn campagne had hij beloofd de rijkste Fransen stevig aan te pakken. Hij wilde een supertaks van 75 procent invoeren op inkomens boven 1 miljoen euro. Daarnaast ontvouwde hij plannen om de vermogensbelasting (ISF) nog op te trekken en het topsegment van de inkomensbelasting te verhogen tot 45 procent.

'Hollandes uitspraken hebben nog voor de verkiezingen een nieuwe uitstroom in gang gezet', zegt Manoël Dekeyser, een Brusselse advocaat gespecialiseerd in het begeleiden van Franse belastingvluchtelingen. Hoeveel Franse fiscale vluchtelingen in Brussel wonen, valt alleen te schatten. De cijfers variëren tussen 2.000 en 5.000. Volgens De-

keyser vestigden zich het afgelopen anderhalf jaar alleen al 1.000 fiscale vluchtelingen in Ukkel, en nog eens 1.000 in Elsene.

Golfen en fitnessen

Behalve Ukkel is ook buurgemeente Elsene erg populair bij Fransen. Die concentreren zich in de dure wijken Observatoire, Molière en Brugmann, vanuit Ukkel een stuk noordelijker langs de Chaussée de Waterloo. Die laan loopt parallel met het Terkamerbos en vormt de verbinding met de Louisalaan.

Een bekende verzamelplek voor Fransen in Elsene is de Place Brugmann. Ik drink een koffie in het onder Fransen populaire restaurant Plasch. Het is dinsdagmiddag en er zijn amper klanten. Naar verluidt is de Plasch in het weekend de place to be voor Franse bourgeois en artistieke intellectuelen uit de buurt. Net als de Candide, een boekenwinkel slash koffiefabriek. De kerk aan de overkant van het plein wordt op zondag druk bezocht door Franse misgangers.

Een van de regelmatige bezoekers van de Place Brugmann is Claude. Zijn familienaam wil hij liever niet in de krant. 'In Frankrijk zijn mensen als ik uitgeroepen tot volksvijand nummer één. Zeker sinds de krant Libération vorig jaar een foto van Bernard Arnault op haar cover zette met daaronder de titel 'Casse-toi, rich con' (bol het dan af, rijke smeerlap). Pour vivre heureux, vivons cachés. Dat is meer dan ooit het motto onder de rijke Fransen in Brussel.'

Claude woont in Ukkel en heeft er een druk sociaal leven. 'Ik golf, ga fitnessen in de David Lloyd en ga vaak op restaurant, maar af en toe spreek ik hier met vrienden af.' Hij woont sinds 2007 in België. Om fiscale redenen. 'Ik verkocht mijn zaak, een dienstenbedrijf met een omzet van 70 miljoen euro, en had absoluut geen zin om zwaar belast te worden op de meerwaarde die ik bij de verkoop realiseerde. Dat geld gebruikte ik liever om opnieuw te investeren. Daarom heb ik me in Brussel gevestigd.'

Claude redde in 2011 een logistiek bedrijf in de Brusselse haven van het faillissement. Onlangs volgde de aankoop van een tweede bedrijf in Neufchâteau in Wallonië. 'Beide vestigingen draaien intussen samen 18 miljoen euro omzet. Hij heeft tachtig mensen in dienst en verwacht dit jaar tien extra personeelsleden aan te werven.'

Of hij Bernard Arnault al gezien heeft in Brussel? Claude grijnst. 'Nee, dat is een heel andere categorie. Mijn vriendengroep in Brussel bestaat uit mensen met maximaal enkele tientallen miljoenen op de bank. Arnault behoort tot een kleine groep van superrijken die zich in erg afgesloten, internationale netwerken bewegen. Arnault en de andere Franse superrijken mengen zich nooit onder de andere Fransen in Brussel.'

Symbool voor die groep staat de Square du Bois, in de volksmond beter bekend als L'impasse des milliardaires. In die 'gated community' in een doodlopende straat aan het einde van de Louisalaan bevindt zich het duurste vastgoed van het land. Een op de vier inwoners is van Franse origine. Onder meer Amaury Taittinger, familielid van Huguès, woont er, naast steenrijke Franse sterren en renteniers.

Ondernemers

Brussel wordt een voorstad van Parijs. Dat is niet alleen aan de komst van enkele duizenden vermogende Fransen naar Ukkel of Elsene te danken. Ook in andere delen van Brussel vestigen zich steeds meer Fransen. Na Ukkel en Elsene is Sint-Gillis de Brusselse gemeente met de meeste Fransen op haar grondgebied. In Sint-Gillis woonden in september 2011 3.900 Fransen, een jaar later waren dat er al 4500.

De Fransen zijn met 53.578 de grootste groep buitenlanders in het Brussels Gewest, bleek vorige week uit cijfers van het Brussels Agentschap voor de Onderneming (BAO). Dat hoge cijfer valt te verklaren door de rol van Brussel als Europese hoofdstad. Duizenden Fransen zijn als lobbyist of ambtenaar actief bij de Europese Unie. Daarnaast werken minstens evenveel Fransen als expat

De David Lloyd, een van de exclusiefste sportclubs van het land, staat bekend als een populaire ontmoetingsplek voor rijke Fransen in Ukkel. © SASKIA VANDERSTICHELE

53.578

De Fransen zijn met 53.578 de grootste groep buitenlanders in het Brussels Gewest.

5.000

In Brussel wonen naar schatting 2.000 tot 5.000 fiscale vluchtelingen.

20%

In Elsene is 20,67 procent van de bevolking Frans of van Franse origine. In Ukkel is dat 18,37 procent, in Sint-Gillis 14,34 procent.

1.000

In Ukkel vestigden zich het voorbije anderhalf jaar 1.000 fiscale vluchtelingen. Nog eens 1.000 vestigden zich in Elsene.

© SASKIA VANDERSTICHELE

voor de hoofdkwartieren van Franse en internationale bedrijven in de hoofdstad.

Maar de groep ondernemers groeit. 'Het is een misvatting dat Franse fiscale vluchtelingen naar België komen om hun miljoenen veilig te stellen en op hun lauweren te komen rusten. In realiteit zijn het heel vaak dertigers en veertigers die een paar miljoen verdiend hebben aan de verkoop van hun eerste bedrijf. Met dat geld beginnen ze dan één of meerdere ondernemingen in België', zegt Alain Lefebvre. De Franse uitgever verkocht een paar jaar geleden zijn mediaticels aan het Belgische Roularta. 'Door de verkoop had ik in Frankrijk 75 procent belastingen moeten betalen op mijn vermogen. Dat was reden genoeg om mijn land te ontvluchten.' Met het belastingvoordeel startte hij in Brussel Juliette & Victor, een magazine dat zich richt op Fransen in België.

Onder die toplaag bevindt zich ook een toenemende groep starters. Die zijn actief in de meest uiteenlopende sectoren, van de herca over consultancy tot IT. Die Franse on-

dernemers in Brussel verenigen zich in netwerken. De grootste is de businessclub French-Connect. Die telt ruim 1.500 leden, van wie een grote meerderheid Fransen. Ze ontmoeten elkaar elke eerste donderdag van de maand tijdens een Apéro Entrepreneur. Daar worden druk contacten gelegd met Belgische collega's en tips uitgewisseld over mogelijke investeerders. Afgelopen donderdag vond de maandelijkse meeting plaats in hotel Aspria, aan de Louisalaan.

Ik raak aan de praat met Philippe Afendulis, een 32-jarige ondernemer uit de buurt van Parijs. Hij blijkt eigenaar van WikiTree, een jong bedrijfje dat zich specialiseert in consultancydiensten aan de financiële sector. Afendulis richtte zijn bedrijf twee jaar geleden op, samen met twee oud-collega's. Vandaag draaien ze een omzet van 1,3 miljoen euro en zijn onder meer BNP Paribas, Ethias en AXA klant. Waarom koos hij ervoor zijn bedrijf in Brussel te vestigen? 'Ik kon ook naar de City in Londen, maar uiteindelijk was het voor mij belangrijker om

Anders dan in Frankrijk voelen jonge ondernemers zich hier minder met de nek aangekeken.

Philippe Afendulis, eigenaar van WikiTree

dicht bij de Europese Unie te zitten. In mijn branche zijn er heel strenge Europese regels die snel kunnen veranderen. Daarom is het nuttig om dicht bij de bron te zitten.'

Afendulis wilde in geen geval een bedrijf in Parijs beginnen. 'In Frankrijk zijn de zakenelite, de ambtenarij en de politiek heel erg met elkaar verweven. De spil in dat net-

werk zijn de elitescholen, zoals de Ecole Nationale d'Administration (ENA) of de Ecole Polytechnique. Niet wat je doet is belangrijk, wel wie je kent. Dat heeft een verlamdend effect op de economie. In België zijn de publieke en privésector veel beter van elkaar gescheiden. Daarnaast is het in Frankrijk bijna taboe om te zeggen dat je ondernemer bent. Ondernemers worden er bekeken als het vuil van de straat, als criminelen weggezet.'

Respect voor succes

Volgens Manoël Dekeyser is Afendulis lang niet de enige die er zo over denkt. 'Jonge Franse ondernemers willen weg uit Frankrijk, naar het Verenigd Koninkrijk, de VS en in mindere mate ook Brussel. Ja, de loonlasten zijn hier even hoog als in Frankrijk en het ondernemingsklimaat is amper beter. Als het op de creatie van nieuwe bedrijven aankomt, behoort ons land zelfs tot de zwakste leerlingen van de Europese klas. Maar anders dan in Frankrijk voelen jonge ondernemers zich hier veel minder met de nek aangekeken. Ze vinden dat er in België wel nog respect is voor hun succes.'

Frankrijk worstelt met een imago van zieke man. Het Britse blad The Economist schilderde het land eind vorig jaar op zijn cover af als een tikkende tijdbom in het hart van Europa. Een land waarin de werkloosheid, de loonlasten en de schulden stijgen, terwijl de concurrentiekracht daalt. Terwijl Belgische ondernemers haast wekelijks klagen over hun eigen dalende concurrentiekracht, komen hun Franse collega's naar Brussel.

Onder Fransen verliest Brussel in snelt tempo zijn imago van ingeslapen provincie-stad. 'Door zijn centrale ligging en zijn functie als Europese hoofdstad is Brussel uitgegroeid tot een kleine wereldstad. Groot genoeg om verbonden te zijn met het internationale zakenleven en klein genoeg om aangaan te kunnen leven', klinkt het bij een topmedewerker van een Franse bank.

Aan het einde van de Chaussée de Waterloo, in hartje Sint-Gillis, ligt het Maison du Peuple. Ik heb er dinsdagavond afgesproken met Victoria de Vigneral. De jonge Française verhuisde zeven jaar geleden voor haar studies vanuit Bretagne naar Brussel. Vandaag is ze gemeenteraadslid in Sint-Gillis, en een van de acht Fransen die bij de verkiezingen in oktober vorig jaar in een Brusselse gemeente verkozen raakte. 'Toen ik vertrok, verklaarden mijn vrienden me gek. Intussen heb ik er al verschillende aan een appartement en een job in Brussel geholpen.'